

**1151/2012 SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE
KONSEYİ TARIM ÜRÜNLERİ VE
GIDA MADDALARI İLE İLGİLİ KALİTE DÜZENLEMELERİ
TÜZÜĞÜNDE ŞARTNAME KAVRAMI***

Dr. Didem ÖZGÜR**

Öz

03 Ocak 2013 tarihinde 1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tarım Ürünleri ve Gıda Maddeleri ile İlgili Kalite Düzenlemeleri Tüzüğü yürürlüğe girmiştir¹.

1151/2012 sayılı Tüzüğün amaçları tarımsal ve kırsal kalkınmayı gerçekleştirmek, sınai mülkiyet haklarını korumak, iç pazarın bütünlüğünü korumak ve tüketicilere ürünlerin kaynaklandıkları coğrafi bölgeler ile ilgili doğru bilgi vermektir.

Tüzük sadece coğrafi işaretleri ve menşe adları ile ilgili hükümleri içermemekte ayrıca geleneksel özellikli ürünleri ve ihtiyari kalite terimleri ile ilgili hükümleri de içermektedir.

Avrupa Birliği'nde coğrafi işaret ve menşe adı tescilli tarım ürünleri ve gıda maddelerinin 2010 yılında toplam satışı 15.8 milyar Avro'dur². Ticaret

---

* Makalenin kaynakça çalışmasının bir bölümü Newton-Katip Çelebi Araştırmacı Bağlantıları Akademik Ziyaret Desteği kapsamında verilen fon ile Queen Mary University of London'da gerçekleştirilmiştir. Yazar, sağladığı yurtdışı araştırma desteği için Newton-Katip Çelebi Fonu'na teşekkürlerini sunmaktadır.

** Uzman, İstanbul Teknik Üniversitesi Avrupa Birliği Merkezi (e-posta: ozgurd@itu.edu.tr) (Makale Gönderim Tarihi: 03.06.2016/Kabul Tarihleri: 10.06.2016-22.06.2016)

¹ Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs, OJL 343/1, 14.12.2012.

² **Chever**, Tanguy/**Renault**, Cristian/**Renault**, Severine/**Romieu**, Violaine: Value of Production of Agricultural Products and Foodstuffs, Wines, Aromatised Wines and

hacminin bu kadar çok olduğu coğrafi işaret ve menşe adı tescilli ürünlerin ulusal ve uluslararası alanda korunmaları her geçen gün önem kazanmaktadır. Makalede coğrafi işaret ve menşe adı başvurusunun en önemli belgesi olan şartname kavramı ile ilgili açıklamalar ve şartname hazırlanırken dikkat edilecek hususlar incelenmektedir. Makalede ayrıca 1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tarım Ürünleri ve Gıda Maddeleri ile İlgili Kalite Düzenlemeleri Tüzüğü'nün kapsamı, tüzükte tanımlanan menşe adı ve coğrafi işaret kavramları, tüzükte belirtilen şartname kavramı ve konuyla ilgili önemli Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararlarına yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Avrupa Birliği, Coğrafi İşaret, Menşe Adı, Şartname

SPECIFICATION TERM ON THE REGULATION (EU) NO 1151/2012 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL OF 21 NOVEMBER 2012 ON QUALITY SCHEMES FOR AGRICULTURAL PRODUCTS AND FOODSTUFFS

Abstract

Regulation No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs entered into force on 03 January 2013.

The aims of the Regulation (EU) No 1151/2012 are to realize agricultural and rural development, to protect intellectual property, to

protect internal market's integrity and to provide right information on products linked to geographical origin.

The Regulation does not only contain articles about geographical indications and designation of origins but also about traditional specialities guranteed and optional quality terms.

In the European Union the total sales value of agricultural products and foodstuffs registered as geographical indication and designation of origin were €15.8 billion in 2010. The protection of the registered products in national and international area is becoming more important every passing day where the trade volume of registered geographical indication and designation of origin products is this much. The explanations of specification term, which is the most important document of geographical indication and designation of origin application and the points considered when preparing the specification, are examined in the article. The scope of the Regulation No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs, the terms of designation of origin and geographical indication defined in the regulation, the specification term specified in the regulation and the relevant important European Court of Justice Decisions related with the subject are also included in the article.

Keywords

European Union, Geographical Indication, Designation of Origin, Specification

GİRİŞ

Coğrafi işaret başvurularının önemli bir bölümünü oluşturan olan şartname kavramının önemi her geçen gün artmaktadır. Başvuru aşamasında hazırlanan şartnameler ürünlerin denetimlerinde dikkate alınan en önemli belgelerdir. Yanlış, usulüne uygun olmayan ve/veya eksik hazırlanan şartnameler üreticileri ve tüketicileri uzun vadede zarara sokarak ciddi hak kayıplarının olmasına neden olabilirler. Bu nedenle makalenin amacı literatürde fazla üzerinde durulmayan şartname kavramına dikkat çekmek ve konuyla ilgili Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararlarına yer vererek şartname kavramının üzerinde durmaktır.

I. 1151/2012 SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ TARIM ÜRÜNLERİ VE GIDA MADDELERİ İLE İLGİLİ KALİTE DÜZENLEMELERİ TÜZÜĞÜ'NÜN KAPSAMI

Tüzük'te sadece belirli tarım ürünleri ve gıda maddeleri üzerindeki adlar koruma altına alınmıştır. Tüzük uyarınca sadece,

- Avrupa Birliği'nin İşleyişi ile İlgili Andlaşmanın Birleştirilmiş Versiyonu'nun 1 numaralı Ekinde³ belirtilen ve insan tüketimi için öngörülmüş olan tarım ürünleri⁴,
- Tüzüğün 1 numaralı Ekinde yer alan gıda maddeleri ve tarım ürünler, üzerindeki, menşe adlarını ve coğrafi işaretleri düzenlemektedir⁵.

³ Annex I, List Referred to in Article 38 of the Treaty, OJ C 326, 26.10.2012, P.0001 - 039.

⁴ Anlaşmanın 1 numaralı ekinde sayılan tarım ürünlerinden insan tüketimine uygun olanlara örnek olarak, et, balık, doğal bal, mandıra ürünleri, yenilebilir sebze ve meyveler, kahve, çay, baharatlar, tahıl-hububat, pekmez, yağlar, şeker, kakao vs. gösterilebilir.

⁵ Bu tarım ürünleri et, balık, doğal bal, mandıra ürünleri, yenilebilir sebze ve meyveler, kahve, çay, baharatlar, tahıl-hububat, pekmez, yağlar, şeker, bira, çikolata, ekmekek, pasta, kek, şekerleme ve diğer unlu mamuller, bitki özlerinden yapılan içecekler, tuz, doğal sakızlar, reçineler, hardal, makarna, saman, mısır, pamuk, yün, çiçek, süs bitkileri, hasır, deri, kürk, tüy, yağ esansları ve dövülmüş ketendir.

II. 1151/2012 SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ TARIM ÜRÜNLERİ VE GIDA MADDELERİ İLE İLGİLİ KALİTE DÜZENLEMELERİ TÜZÜĞÜ'NDE MENŞE ADI KAVRAMI

Menşe adı Tüzüğün 5/1. maddesinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre menşe adı doğal ve beşeri faktörler dahil olmak üzere, kalitesi veya karakteristik özellikleri tamamen veya esasen coğrafi sınırları belirlenmiş bir bölge, yöre veya istisnai durumlarda bir ülkeden kaynaklanan; üretim işlemlerinin tamamen belirlenen coğrafyada yapıldığı bir ürünü belirten addır.

Bir adın menşe adı olabilmesi için sahip olması gereken özelliklerden biri tarım ürünü veya gıda maddesinin tüm veya esas nitelik veya özelliklerinin, belirli coğrafi çevreye özgü doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanmasıdır.

Tüzük 'nitelik'⁶ ve 'özellik' kavramlarını açıklamamıştır sadece ürünün tüm veya esas nitelik veya özelliklerinin belirli coğrafi çevreye özgü doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanmasını yeterli görmüştür.

Coğrafi işaretlere konu olan ürünler özelliklerini iklim, rüzgâr, nem, yağış, bitki örtüsü, toprak yapısı gibi doğal unsurlardan alabileceği gibi üretim teknikleri gibi beşeri unsurlardan da alabilmektedirler. Ürünün kaynaklandığı coğrafi bölgenin sahip olduğu doğal veya beşeri özellikler ürünlere ayırt edicilik kazandırmakta ve ürünlerin coğrafi işarete konu olabilmelerini sağlamaktadır.

Ürüne özellik veren ve kaynaklandığı coğrafi çevrenin sahip olduğu doğal ve beşeri özelliklerin hepsini içeren kavram 'terroir' kavramıdır.

---

⁶ Nitelik kavramı AB'ne üye ülkelerde farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Örneğin Kuzey ülkelerinde nitelik kavramı ürünün sağlık ve hijyen standartlarına uygun olarak üretildiğini belirtirken güney ülkelerinde ürünün duyuşsal kalitesini yani ürünün kaynaklandığı bölgeden aldığı karakteristik özellikleri belirtmektedir bu durum Tüzüğün farklı ülkelerde farklı şekillerde algılanmasına neden olmaktadır. **Barjolle**, Dominique/**Sylvander**, Bertil: Protected Designations of Origin and Protected Geographical Indications in Europe: Regulation or Policy? Recommendations, European Commission, PDO (Protected Designation of Origin), and PGI (Protected Geographical Indication), Products: Market, Supply Chains and Institutions', Final Report, June 2000, <http://www.origin-food.org/pdf/pdo-pgi.pdf>, (02.02.2016).

Kavram Fransızca kökenli bir kelimedir ve İngilizce metinlerde İngilizce karşılığı bulunmamaktadır⁷. ‘Terroir’ belirli bir bölgeye, coğrafi çevreye işaret etmektedir. Bu kavram daha çok şarapçılıkta kullanılmaktadır ve şarap yapımında kullanılan üzümlerin belirli coğrafi bölgelere ayrılması sonucu sadece belirtilen coğrafi bölgede yetiştirilen üzümler kullanılarak istenen kalitede şarap üretilebilmektedir⁸.

‘Terroir’ ürüne belirli özelliklerini veren ve ürünün kaynaklandığı coğrafi bölgenin sahip olduğu toprak yapısını, iklimi, bitki örtüsünü belirtmektedir⁹. Her bölge birbirinden farklı iklime, bitki örtüsüne ve toprak yapısına sahip olduğu için farklı bölgelerde yetiştirilen ürünler için aynı coğrafi işaretin kullanılması doğru olmaz. Daha geniş anlamda ‘terroir’ beşeri özellikleri de içermektedir¹⁰. Beşeri özelliklerin içinde toprağı işleme metodu, üreticilerin sahip olduğu know how, kullanılan geleneksel metot, coğrafyanın sahip olduğu kültürel değerler gibi o yörenin bölgenin sahip olduğu değerler girmektedir. Fransız Appellation d’Origine Controlée (AOC) sistemi terroir kavramı üzerine kurulmuştur¹¹.

⁷ **Moretti**, Giancarlo: “The Registration of Geographical Indications for Non-Agricultural Products in France and Its Impact on Proposed EU Legislation”, *European Intellectual Property Review*, Volume 38, Issue 1, 2016, s. 687; **Trubek**, Amy/**Guy**, Kolleen M./**Bowen**, Sarah: “Terroir: A French Conversation with a Transnational Future”, *Contemporary French and Francophone Studies*, Volume 14, No. 2, 2010, s. 139.

⁸ ‘Terroir’ kavramı yeni bir kavram değildir. Mısırlılar Milattan Önce 3000 yılında coğrafi çevreyle üzüm bağı arasındaki ilişkiyi fark etmişler ve Nil Deltası’nın üstünde şaraba karakteristik özelliklerini veren yapay tepeler oluşturmuşlardır. **Carey**, Victoria/**Archer**, Eber: *Natural Terroir Units: What are They? How Can They Help The Wine Farmer?*, <http://www.wynboer.co.za/recentarticles/0202terroir.php3>, (12.02.2016).

⁹ **Barham**, Elizabeth: “Translating Terroir: The Global Challenge of French AOC Labeling”, *19 Journal of Rural Studies*, 2003, s. 128; **Robinson**, Jancis: *The Oxford Companion to Wine*, Second Edition, Oxford University Press, 1999, s. 700; **Echols**, A., Marsha: *Geographical Indications for Food Products International Legal and Regulatory Perspectives*, Kluwer Law International, 2008, s. 14-15.

¹⁰ **Broude**, Tomer: “Taking Trade and Culture Seriously: Geographical Indications and Cultural Protection in WTO Law”, *University of Pennsylvania Journal of International Economic Law*, Volume 26, Issue 4, 2005. s. 651; **Gangjee**, Dev: *Relocating the Law of Geographical Indications*, Cambridge University Press, 2012, s. 83-88.

¹¹ **Brown**, Vanessa L: *The French Wine Industry in Crisis: Is It A Case of Intellectual Property Rights Gone Too Far?*, <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/1434199>,

AOC sistemine göre sadece belirlenen bölgelerde belirlenen ürünler yetiştirilebilir örneğin şampanya sadece Şampanya Bölgesi'nde yetiştirilebilen bir üründür; dünyanın başka bir yerinde üretilen köpüklü şaraplar aynı üzüm çeşidi ve aynı üretim yöntemiyle üretilse bile Fransa'nın Şampanya Bölgesi'nde üretilmedikleri için Şampanya içeceği olamayacaklardır çünkü her coğrafi bölgenin kendine has özellikleri vardır ve bu özellikler ürüne kalite ve karakteristik özellikler vermektedir¹². AOC sisteminde her ürünün kendine özel bölgesi vardır ve bu bölgelerin dışında yetiştirilen ürünler Fransa'da hukuki korumanın kapsamı dışında kalırlar. Bazı yazarlar AOC sisteminin çok katı kurallara sahip olduğunu ve bu sistemin günümüz dünyasında artık geçerliliğini kaybetmeye başladığını belirtmekle birlikte, 'terroir' kavramının da artık eskisi kadar geçerli olamayacağını savunmaktadırlar¹³. Özellikle günümüzde gelişen teknolojiye paralel olarak birçok ürün doğal olmayan ortamlarda örneğin laboratuvar ortamında yetiştirilebilmektedir. Bu teknolojik gelişmelerin sonucu olarak 'terroir' kavramının içeriğini oluşturan ürün ile yetiştigi bölge arasındaki bağ unsurunun ortadan kalkacağı savunulmaktadır¹⁴. Ayrıca günümüzde yaşanan küresel ısınmadan dolayı iklimlerin değiştiği ve bir bölgede yetiştirilen ürünlerin artık aynı bölgede yetiştirile-

---

(12.12.2015), s. 8; **Boidron**, Bruno: The Little Book of Bordeaux Wines, Flammarion, 2001, s. 99; **Barham**, Elizabeth: 'Translating Terroir' Revisited: the Global Challenge of French AOC Labeling, Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications, Edited by Dev. S. Gangjee, Edward Elgar Publishing Limited, 2016, s. 66-70; **Berard**, Laurence: Terroir and the Sense of Place, Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications, Edited by Dev. S. Gangjee, Edward Elgar Publishing Limited, 2016, s. 79-80.

¹² **Pessey**, Christian: The Little Book of Champagne, Flammarion, 2002, s. 36.

¹³ **Hughes**, Justin: "Champagne, Feta, and Bourbon: The Spirited Debate Over Geographical Indications", Cardozo Legal Studies Research Paper No. 168, Hastings Law Journal 2006-2007, Volume 58, No. 2, s. 362; **Gergaud**, Olivier/**Ginsburg**, Victor: "Natural Endowments, Production Technologies and the Quality of Wines in Bordeaux. Does Terroir Matter?", The Economic Journal, Volume 118, Issue 529, June 2008, s. 150.

¹⁴ **Rovamo**, Oskari: Monopolising Names? The Protection of Geographical Indications in the European Community, Helsinki University Faculty of Law Department of Public Law, Project: Globalisation, International Law and IPR, Helsinki, Finlandiya, 2006, <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/oik/julki/pg/rovamo/>, (12.05.2016), s. 8-9.

meyeceği, yetiştirilse bile aynı kalitede ürünler olamayacakları da belirtilmektedir¹⁵. Bu görüşler bir noktaya kadar doğrudur. Özellikle yetiştirilen ürün ile kaynaklandığı coğrafi bölge arasında çok sıkı bağlantı olmayan ürünler artık doğal olmayan ortamlarda yetiştirilseler ya da başka bölgelerde yetiştirilseler bile yine aynı kalitede ürünler olmaktadır. Bu ürünlere örnek olarak bazı şarap türlerini gösterebiliriz. Fakat yetiştiği coğrafi bölge ile ürün arasında çok sıkı ilişki ve bağ olan ürünler yani kaynaklandığı coğrafi bölgenin iklimi, bitki örtüsü, doğal koşulları olmaz ise yetiştirilemeyecek ürünler olan bazı menşe isimleri için ‘terroir’ kavramı hala önemini korumaktadır. Örneğin Güney Fransa’nın Rokfor Kasabasında yetişen Rokfor Peyniri yapılışında Rokfor Kasabası civarındaki tabii mağaraların ve sonradan bu mağaralara benzetilerek yapılan mahzenlerin olduğu kadar rokfor küfünün de büyük rolü ve tesiri vardır. Rokfor Peyniri çok nemli bir ortama sahip özel mağaralarda olgunlaşmaktadır ayrıca peynirin yapımında kullanılan süt geleneksel yöntemlerde yetiştirilen koyundan elde edilen süttür. Her ne kadar Almanya ve İsviçre’de inek sütünden rokfor yapılmaktaysa da hiçbiri Fransızların koyun sütünden yaptıkları rokforun sahip olduğu karakteristik özelliklere sahip değildir¹⁶. Bu örnekten de anlaşıldığı gibi bazı ürün çeşitleri için ‘terroir’ kavramı hala önemini korumaktadır¹⁷.

Tüzük bir ürünün menşe adı özelliğine sahip olabilmesi için ürünün üretimi, işlenmesi ve hazırlanması işlemlerinin tamamının belirtilen coğrafi alan içinde yapılmasının gerektiğini belirtmiştir. Belirtilen coğrafi alan ürünün şartnamesinde belirtilen coğrafi alandır. Bu nedenle menşe adı tescil

---

¹⁵ **Jones**, Gregory V./**White**, Michael A./**Cooper**, Owen R./**Storchmann**, Karl: “Climate Change and Global Wine Quality”, Climatic Change, Volume 73, Number 3, December 2005, s. 340.

¹⁶ **Babcock**, Bruce A./**Clemens**, Roxanne: Geographical Indications and Property Rights: Protecting Value- Added Agricultural Products, MATRIC (Iowa State University Midwest Agribusiness Trade Research and Information Center) Briefing Paper, 04-MBP 7, May 2004, <http://www.card.iastate.edu/publications/DBS/pdffiles/04mbp7.pdf>, (06.04.2016).

¹⁷ **Özgür**, Didem: Coğrafi İşaretlerin Korunması: Avrupa Birliği’ndeki Hukuki Çerçeve ve Türkiye Uygulaması, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, Avrupa Çalışmaları Programı, 2011, Yayımlanmamış Doktora Tezi, s. 40-41.

başvurularında başvuruyu yapanlar başvuru aşamasında verecekleri ürünün şartnamesinde belirtilen coğrafi alanı çok iyi belirtmeleri gerekmektedir aksi halde aynı özellikte ürünü üreten üreticiler sırf şartnamede belirtilen bölgede üretim yapmadıkları için ürünleri için menşe adı işaretini kullanamayacaklardır.

Tüzük istisnaen, hammaddesinin¹⁸ kaynaklandığı yer ile işlendiği yer farklı olan bazı ürünler üzerindeki adlara belirli şartları karşıladıkları zaman menşe adı niteliği tanımaktadır. Bu istisnanın uygulanabilmesi için ürünün hammaddesinin kaynaklandığı yer, ürünün işlendiği yerden daha geniş veya farklı olması gerekmektedir.

- Hammaddesinin üretildiği alan, sınırları belirli bir alan olmalı,
- Hammaddenin üretiminde özel koşullar bulunmalı,
- Belirtilen özel koşullara uyulduğuna ilişkin denetim düzenlemeleri bulunmalı,
- Hammaddesi ile işleyişi farklı yerlerde olan ürünler üzerindeki adların menşe adı sayılabilmeleri için, ayrıca bu menşe adlarının kaynaklandıkları ülkede 1 Mayıs 2004 tarihinden önce menşe adı olarak tanınmaları gerekmektedir¹⁹.

¹⁸ Ürünün hammaddesinin sadece canlı hayvan, et ve süt ürünleri olması gerekmektedir.

¹⁹ **Rovamo**, s. 60. Bu ürünlere örnek olarak Parma Jambonu'nu gösterebiliriz. Parma Jambonu, Kuzey İtalya'nın 11 farklı bölgesinde yetiştirilen domuzun etinden üretilmektedir. Hammaddesi ile işleyişi farklı yerlerde olan ürünler üzerindeki adların menşe adı sayılabilmeleri için, ayrıca bu menşe adlarının kaynaklandıkları ülkede 1 Mayıs 2004 tarihinden önce menşe adı olarak tanınmaları gerekmesinin Tüzük'ün şart koşmasının 1 Mayıs 2004 tarihinden önce ülkesinde menşe adlarının korunması ile ilgili düzenleme olmayan ülkeler aleyhine ayrımcılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Özellikle Birlik üyesi olmayan ülkeler açısından konuyu ele aldığımızda birçok ülkenin 1 Mayıs 2004 tarihinden önce menşe adlarının korunması ile ilgili ulusal düzenlemesi bulunmamaktadır. Bu durumda Tüzük yapmış olduğu bu yeni düzenleme ile birlikte 1 Mayıs 2004 tarihinden önce ulusal mevzuatlarında menşe adlarının korunması bulunan ülkeler ile böyle bir düzenlemeye sahip olmayan ülkeler arasında ayrımcılık yaratmıştır. **Profeta**, Adriano/**Balling**, Richard/**Schoene**, Volker/**Wirsig**, Alexander: "The Protection of Origins for Agricultural Products and Foods in Europe: Status Quo, Problems and Policy Recommendations For The Green Book", The Journal of World Intellectual Property, Volume 12, Issue 6, 2009, s. 631-632.

1151/2012 sayılı Tüzüğün 5. maddesine göre hayvan soyundan gelen ürünlerin kaynağının tamamı ürünün şartnamesinde belirtilen coğrafi alandan kaynaklanmalıdır. 1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Tescilli Menşe Adı, Tescilli Coğrafi İşaret ve Geleneksel Özellikli Ürünler için Birlik Sembolleri Oluşturması ile İlgili ve Belli Usul Kurallarının ve Belli Ek Geçici Kurallar ile İlgili Eklemeler Yapan 664/2014 Sayılı Komisyon Tüzüğü'nün²⁰ 1/1. maddesine göre ise menşe adlarında gıda ürününün belirtilen coğrafi alandan tamamen kaynaklanması elden geldiğince teknik olarak mümkün olmamaktadır. Bu durumda ancak gıda ürününün coğrafi çevresinin ürüne verdiği kalite veya karakteristik özellikler etkilenmiyorsa o zaman belirtilen coğrafi alanın dışında kalan ürünler de şartnameye eklenebilir. Belirtilen coğrafi alanın dışından kaynaklanan gıda ürünleri ürünün yıllık %50 kuru halini geçmemelidir.

III. 1151/2012 SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ TARIM ÜRÜNLERİ VE GIDA MADDELERİ İLE İLGİLİ KALİTE DÜZENLEMELERİ TÜZÜĞÜ'NDE COĞRAFI İŞARET KAVRAMI

1151/2012 sayılı Avrupa Birliği (AB) Tüzüğünde ise bir ürünü tanımlamak üzere coğrafi işaret kalitesini, ününü veya diğer özelliğini esasen coğrafi kaynağa isnat olunan, belirli bir yer, bölge veya ülkeden kaynaklanan, en az bir üretim aşamasının belirli bir coğrafyada yapıldığı bir ürünü belirten addır.

Tüzüğün 5/2. maddesindeki tanıma göre, coğrafi işaret tanımı için, coğrafi işarete konu olan ürünün belirgin bir niteliği, ünü ya da diğer özelliklerini coğrafi kaynağa isnatta bulunması gerekmektedir. Bu ifadeden, ürünün belirgin bir niteliği veya ünü ya da diğer özelliklerinden sadece birinin bulunmasının yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

---

²⁰ Commission Delegated Regulation (EU) No 664/2014 of 18 December 2013 Supplementing Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council with Regard to the Establishment of the Union Symbols for Protected Designations of Origin, Protected Geographical Indications and Traditional Specialities Guaranteed and with Regard to Certain Rules on Sourcing, Certain Procedural Rules and Certain Additional Transnational Rules, L 179/17, 19.06.2014.

Tüzük'te 'nitelik', 'ün' ve 'diğer özellikleri' kavramları açıklanmamıştır. 'Nitelik' kavramı ürünün şartnamesinde belirtilen ürünle ilgili özellikler ve ürün üretilirken kullanılan yöntemdir. Ürünün sahip olduğu ün o ürünü pazarda diğer ürünlerden ayıran özelliğidir. Bir ürünün coğrafi işaret olarak korunabilmesi için o ürünün yerel üne sahip olması yeterlidir. Bir ürüne reklâm yoluyla ün kazandırılabilir. Fakat ürün sahip olduğu ününü sahip olduğu özelliklerden almaktadır. 'Diğer özellikler' ise ürün ile coğrafi köken arasında bulunan bağı belirleyen doğal ve beşeri faktörlerdir²¹.

Ürünün en az bir üretim aşamasının belirtilen coğrafi alan içinde yapılması gerekmektedir²².

1151/2012 Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tarım Ürünleri ve Gıda Maddeleri ile İlgili Kalite Düzenlemeleri Tüzüğü'nün Uygulamasını Gösteren 668/2014 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün²³ 1. maddesine göre ürünlerin kaynaklandığı ülkelerin kullandıkları orijinal alfabeler kullanılarak ürünlerin adı menşe adı veya coğrafi işaret olarak tescil edilir. Eğer ürünün kaynaklandığı ülke Latin alfabesini kullanmıyorsa o zaman Latin alfabesinin bir kopyası eklenerek ürünün adı ürünün kaynaklandığı ülkenin orijinal alfabesi kullanılarak tescil edilir.

---

²¹ World Intellectual Property Organisation (WIPO) Geographical Indications, SCT/10/4, Standing Committee on the Law of Trademarks, Industrial Designs and Geographical Indications, Tenth Session, Geneva, April 28-May 02,2003, http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_10/sct_10_4.pdf, s. 6-9, (15.05.2016).

²² Ürünün ham maddesinin belirtilen coğrafi alandan kaynaklanmaması eleştirilmektedir. **Evans**, Gail Elizabeth: "The Simplification of European Legislation for the Protection of Geographical Indications: the Proposed Regulation on Agricultural Product Quality Schemes", European Intellectual Property Review, Volume 34, Issue 11, October 2012, s. 777; **Gragnani**, Matteo: "The EU Regulation 1151/2012 on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs", European Food and Feed Law Review, Issue 6, 2013, s. 378.

²³ Commission Implementing Regulation (EU) No 668/2014 of 13 June 2014 Laying Down Rules for the Application of Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs, s. 19.06.2014, L 179/36.

IV. 1151/2012 SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ TARIM ÜRÜNLERİ VE GIDA MADDELERİ İLE İLGİLİ KALİTE DÜZENLEMELERİ TÜZÜĞÜ'NDE MENŞE ADI VE COĞRAFI İŞARET BAŞVURULARINDA ŞARTNAME KAVRAMI

Bir ürünün Avrupa Birliği'nde menşe adı veya coğrafi işaret olarak korunabilmesi için yetkililer tarafından²⁴ AB Komisyonu'na tescil başvurusunun yapılması gerekmektedir. Tescil başvurusu sırasında menşe adları ve coğrafi işaretler için bir dosya hazırlanması gerekmektedir.

Bu dosyada Tüzüğün 8. maddesine göre aşağıda belirtilen unsurların bulunması zorunludur.

- a) Tescil başvurusunda bulunan grubun ve ilgili mercilerin adı ve adresi veya eğer varsa ürünün şartnamede belirtilen şekilde üretilip üretilmediğini kontrol eden organların adı ve adresleri;
- b) Ürünün şartnamesi;
- c) Ürün ile ilgili tek belge

Ürünün ile ilgili tek belgede ürünün özelliği ile ilgili temel bilgiler bulunmaktadır. Ürünün şartnamesinin temel hususları; ürünün adı ve tanımı eğer varsa ürünün paketlenmesi ve etiketlenmesi ile ilgili özel kurallar, ürünün kaynaklandığı coğrafi bölgenin kısa tanımı ve ürünün kaynaklandığı coğrafi çevre veya coğrafi köken arasındaki bağın tanımı eğer varsa ürün ile coğrafi çevre veya köken arasındaki bağı ispatlayan ürünün tanımı veya ürünün üretim yöntemini içermektedir²⁵.

Tek metin belgesinde ürünün tanımı yapılırken ürün ile ilgili kullanılan genel tanımlar kullanılmalıdır.

Tek metin belgesinde ürünün tanımı yapılırken ürünün diğer benzer ürünlerden farkı belirtilmeli ayrıca ürünü özel kılan nedenler açıklanmalıdır.

²⁴ Tüzüğün 49. maddesi

²⁵ Tüzüğün 8/1 c) maddesi. **Beletti, Giovanni/Marescotti, Andrea**: "Origin Products, Geographical Indications and Rural Development", Labels of Origin for Food Local Development, Global Recognition, Edited by Elizabeth Barham, Bertil Sylvander, CABI, 2011, s. 84-86.

Ürünün tanımı yapılırken bilimsel ve teknik veriler kullanılmalı, ürünün fiziksel, kimyasal, duyuşsal özellikleri belirtilmelidir.

Tek metin belgesinde ürünün kaynaklandığı coğrafi bölgenin kısa tanımı yapılırken coğrafi bölgenin tanımı kapsamlı şekilde yapılmalı coğrafi bölgenin doğal ve/veya idari sınırları açık bir şekilde belirtilmelidir. Ürünün kaynaklandığı bölgenin sınırları belirlenirken ürünün ticari sınırlarından çok geçmişte nerede ve nasıl üretildiği dikkate alınmalıdır²⁶.

Ürünün kaynaklandığı coğrafi çevre veya coğrafi köken arasındaki bağın tanımı tek metin belgesinin esaslı unsurunu oluşturmaktadır. İlgili bağ ürünün özelliklerinin coğrafi alandan ne kadar kaynaklandığını belirtmeli ve hangi doğal, insani ve diğer doğal olayların ürünün özelliğini belirlediğini açıklamalıdır.

Tek metin belgesi kısa, ürünün özelliklerini net bir şekilde tanımlayan 2500 kelimeyi geçmeyecek şekilde hazırlanmalıdır.

Şartname bir ürünün menşee adı veya coğrafi işaret korumasına sahip olabilmesi için hangi şartlara sahip olması gerektiğini ayrıntılı şekilde açıklayan belgedir.

Tüzüğün 7. maddesine göre şartname aşağıda belirtilen hususları içermelidir. Bunlar;

- Menşee adı veya coğrafi işaret olarak korunmak istenen adın ticarete veya ortak dildeki adı ve sadece spesifik ürünü belirli coğrafi alanda açıklayan dillerde kullanılan adı,
- Ürünün ham maddesini içeren ürünün tanımı ve eğer uygunsa ürünün temel fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik veya duyuşsal özelliklerinin tanımı,
- Ürünün kaynaklandığı coğrafi bölgenin tanımı, eğer ilgiliyse Tüzüğün 5/3. maddesine uygunluğunu belirten detaylar,

²⁶ **Rippon**, Matthew J: "What is the Geography of Geographical Indications? Place, Production Methods and Protected Food Names", Royal Geographical Society, Volume 46, Issue 2, 2014, s. 5; **Rippon**, Matthew J: Indications of geography? Constructions of Place, Boundaries, and Authenticity in the UK Protected Food Names System, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Coğrafya Bölümü, Queen Mary, University of London, 2013, s. 157.

- Ürünün belirtilen coğrafi bölgeden kaynaklandığını gösteren deliller,
- Ürünün üretiminde kullanılan yöntemin tanımı, eğer uygunsuzsa ürünün gerçek yöresel üretim metotları ayrıca Birlik Hukukunda malların ve hizmetlerin serbest dolaşım ilkesini dikkate alarak ürünün kalitesini korumak için ürünün paketlenmesinin neden belirtilen bölgede yapılmasının gerektiğini açıklayan ifadeler,
- Menşe adlarıyla ilgili yapılan tescil başvurusunda ürünün kalitesi veya özellikleri ile ürünün kaynaklandığı coğrafi bölge ile arasında bulunan bağ, coğrafi işaretlerle ilgili yapılan tescil başvurusunda ise ürünün belirli bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri ile ürünün kaynaklandığı coğrafi bölge ile arasında bulunan bağ,
- Ürünün teknik şartnameye uygun olup olmadığını denetleyen otoritelerin veya varsa organların isimleri, adresleri ve özel görevleri,
- Ürünle ilgili her türlü özel etiketleme kuralı

1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tarım Ürünleri ve Gıda Maddeleri ile İlgili Kalite Düzenlemeleri Tüzüğü'nün Uygulamasını Gösteren 668/2014 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün 3. maddesine göre menşe adı olarak tescil edilmiş olan hayvan soyundan gelen ürünün şartnamesinde ürünün kökeni ve kalitesiyle ilgili detaylı kurallar bulunmalıdır.

Şartnamelerin uygun ve özet bilgiler içermesi için Komisyon 1151/2012 sayılı Tüzüğün 56. maddesinde belirtilen yöntemle göre yetki kullanılarak şartnamede ayrıntılı ve uzun yazan bilgileri gerektiğinde kısaltabilmektedir.

Başvuru sırasında önemli bir unsur oluşturan şartnamenin mutlaka objektif kriterlere göre hazırlanması gerekmektedir. Şartname hazırlanırken ürünün kimyasal, fiziksel, mikrobiyolojik ve duyuşsal özellikleri ile ilgili bilimsel verilerin şartnamede belirtilmesi gerekmektedir. Şartnamede ürünün üretiminde kullanılan yöntemin tanımı açıklayıcı şekilde belirtilmelidir. Bu nedenle başvuru aşamasında başvuruyu yapan grup, ürünün üretim yönetimini belirlemede belirleyici olmaktadır.

Başvuruyu hazırlayanlar ürünün diğer ürünlerden farkını ve özelliğini mutlaka belirtmelidir. Şartnamede ürünün yetiştirildiği ve özelliklerini aldığı coğrafi alanın sınırlarının belirtilmiş olması gerekmektedir. Şartnamede ürünün spesifik özellikleri, ürünün kaynaklandığı coğrafi alanın spesifik

özellikleri ve ürün ile ürünün kaynaklandığı coğrafi alanın arasındaki bağ mutlaka belirtilmelidir.

Şartnamede ürünün özelliklerini belirten muğlak ifadelerden örneğin ürünün lezzetinden, tadından, ürünün kaynaklandığı coğrafi alan ile ilgili olmayan özelliklerin belirtilmesinden kaçınılmalıdır²⁷.

Menşe adı ve coğrafi işaret başvurularında ürünün kaynaklandığı coğrafi bölge belirtilirken kesin ifadeler kullanılmalı, muğlak ifadeler kullanılmamalıdır ve coğrafi alanın fiziki ve idari sınırları mümkün olduğunca belirtilmelidir.

Ürünün şartnamesinde belirtilen bölgede ürünün şartnamesinde belirtilen üretim yöntemi ile üretim yapan tüm üreticiler tescilli menşe adını veya coğrafi işareti kullanmaya yetkilidirler. Kamunun ürünün şartnamesinin içeriğini kolaylıkla görebilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle ürünün şartnamesinin AB Resmi Gazetesi'nde ve Avrupa Birliği'nin Door Veri Tabanında²⁸ tescil edildikten sonra yayımlanması zorunluluğu bulunmaktadır²⁹.

1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tarım Ürünleri ve Gıda Maddeleri ile İlgili Kalite Düzenlemeleri Tüzüğü'nün Uygulamasını Gösteren 668/2014 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün 4. maddesine göre menşe adı veya coğrafi işaret olarak tescil edilen ürünün işletmecisi ürünün, hammaddenin belirli coğrafi alandan kaynaklandığını ispatlayan işlemleri ürünün şartnamesinde belirtmelidir. Ürünün işletmecileri şartnamede aldığı ham maddenin ve/veya ürünlerin her partisinin tedarikçisini, miktarını ve kaynağını; tedarik edilen ürünlerin alıcısını, miktarını ve tedarik edilen ürünlerin teslim edileceği yeri ve ürünlerin tedarikçileri ve alıcıları arasındaki her parti girdi ve çıktısı ve aralarındaki her ilişkiyi şartnamede belirtmelidir.

²⁷ **Fay**, Frank: EU System for Geographical Indications for Agricultural Products and Foodstuffs, Worldwide Symposium on Geographical Indications Jointly Organized by the World Intellectual Property Organization and the Patent Office of the Republic of Bulgaria, 2009, http://www.wipo.int/edocs/mdocs/geoind/en/wipo_geo_sof_09/wipo_geo_sof_09_www_124276.pdf, (15.05.2016), s. 11.

²⁸ <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>, (10.04.2016).

²⁹ Tüzük 52. Madde

1151/2012 sayılı Tüzüğün 53. maddesine göre şartnamenin içeriği sonradan değiştirilebilmektedir. Hukuki yararı olan gruplar şartnamenin değiştirilmesi talebinde bulunabilirler. Şartnamenin içeriğinin değiştirilmesini isteyenler neden şartnamenin değiştirilmesini istediklerini açıklamak zorundadırlar.

Şartnamede yapılması istenen değişiklik büyük bir değişiklikse ilgili büyük değişiklik başvurusu için Tüzük'te tescil başvuruları için izlenen usul uygulanır. 1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Tescilli Menşe Adı, Tescilli Coğrafi İşaret ve Geleneksel Özellikli Ürünler için Birlik Sembolleri Oluşturması ile İlgili ve Belli Usul Kurallarının ve Belli Ek Geçici Kurallar ile İlgili Eklemeler Yapan 664/2014 Sayılı Komisyon Tüzüğü'nün 6/1. maddesine göre şartnamede yapılması istenen değişiklik büyük bir değişiklikse değişiklik başvurusu her değişikliğin özel nedenini ve ayrıntılı açıklamasını içermelidir. Ayrıca değişiklik başvurusunda yapılması istenen her değişikliğin, orjinal ürünün şartnamesi ile ve eğer ilgiliyse orjinal tek metin belgesi ile yapılması istenen değişiklik ile ayrıntılı şekilde karşılaştırılmasını içermelidir. Yapılacak olan değişiklik başvurusu şartname ile ilgili tüm değişiklikleri ve eğer ilgiliyse tek metin belgesi ile ilgili tüm değişiklikleri içermelidir. Şartnamede yapılması istenen büyük değişiklik başvuruları istenen bilgileri içermezse yapılan başvuru geçersiz olur. Bu durumda Komisyon başvuruyu yapanı başvurunun geçersiz olduğu yönünde uyarır.

1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Tescilli Menşe Adı, Tescilli Coğrafi İşaret ve Geleneksel Özellikli Ürünler için Birlik Sembolleri Oluşturması ile İlgili ve Belli Usul Kurallarının ve Belli Ek Geçici Kurallar ile İlgili Eklemeler Yapan 664/2014 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün 6/2. maddesine göre şartnamede yapılması istenen değişiklik başvurusu küçük bir değişikliği içermekteyse yapılacak olan değişiklik başvurusu coğrafi işaret veya menşe adı başvurusunu yapan üye ülkenin yetkili kurumlarına yapılır. Eğer üye ülkenin yetkili kurumları yapılan küçük değişiklik başvurusunun 1151/2012 sayılı AB Tüzüğü'nde belirtilen şartlara uyduğuna karar verirse başvuruyu AB Komisyonu'na gönderir. Üye olmayan ülkelerin yapacağı şartname ile ilgili küçük değişiklik başvuruları hukuki yararı olan gruplar tarafından ya doğrudan AB Komisyonu'na ya da üçüncü ülkenin yetkili kurumları tarafından AB Komisyonu'na gönderilir.

1151/2012 sayılı AB Tüzüğü'nün 53/2. maddesine göre şartnamede yapılacak olan değişikliğin küçük değişiklik olabilmesi için değişikliğin,

- Ürünün esaslı özelliği ile ilgili olmamalıdır,
- Menşe adlarıyla ilgili yapılan tescil başvurusunda ürünün kalitesi veya özellikleri ile ürünün kaynaklandığı coğrafi bölge ile arasında bulunan bağın veya coğrafi işaretlerle ilgili yapılan tescil başvurusunda ise ürünün belirli bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri ile ürünün kaynaklandığı coğrafi bölge ile arasında bulunan bağın değişmemesi gerekmektedir,
- Ürünün adı veya ürünün adının bir bölümü değişmemelidir,
- Ürünün kaynaklandığı belirli coğrafi alanı etkilememelidir veya
- Ürünün veya hammaddesinin ticarete engellerini arttırmamalıdır.

Şartnamede yapılacak küçük değişiklik başvurularında yapılmak istenen küçük değişikliğin nedenleri ve neden ilgili değişikliğin gerektiği, yapılmak istenen değişikliğin 1151/2012 sayılı AB Tüzüğü'nün 53/2. maddesine göre küçük değişiklik olduğunu belirten açıklamalar yer almalıdır. Ayrıca orijinal şartname ile ve ilgiliyse orijinal tek metin belgesi ile ürünün şartnamesinde istenen değişiklikler her değişiklik için karşılaştırılmalıdır. Ürünün şartnamesiyle ve gereğinde ürünün tek metin belgesiyle ilgili tüm değişiklikler yapılan değişiklik başvurusunda yer almalıdır. Şartnamede yapılması istenen küçük değişiklik başvurularında ilgili ifadeler ve açıklamalar yer almazsa yapılan başvuru geçersiz olur. Bu durumda Komisyon başvurunun yapıldığı tarihten itibaren üç ay içerisinde yapılan küçük değişiklik başvurusunun geçersiz olduğunu başvuruyu yapana bildirir.

Eğer şartnamede yapılması istenen değişiklik başvurusu küçük bir değişikliği içermekteyse o zaman Komisyon yapılan değişiklik başvurusunu onaylar veya reddeder. Komisyon başvuru yapana eğer başvuruyu aldığı tarihten itibaren üç ay içerisinde başka bir şekilde bilgilendirmezse Komisyon şartnamede istenen küçük değişiklik başvurusunu onaylamış olur. Tüzüğün 50/2. maddesinde de belirtilen unsurların (ürün ile ilgili şartname veya tek metin belgesinin) değişmesi durumunda Komisyon ilgili değişikliği Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlar.

1151/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Tescilli Menşe Adı, Tescilli Coğrafi İşaret ve Geleneksel Özellikli Ürünler için Birlik Sembolleri Oluşturması ile İlgili ve Belli Usul Kurallarının ve Belli Ek Geçici Kurallar ile İlgili Eklemeler Yapan 664/2014 Sayılı Komisyon Tüzüğü'nün 6/3. maddesine göre şartnamede yapılacak olan geçici değişiklik eğer kamu otoritelerinin sağlık ve bitki sağlığı ile ilgili aldığı zorunlu önlemlerden veya doğal afetlerden veya olumsuz hava koşullarından kaynaklanıyorsa 1151/2012 sayılı AB Tüzüğü'nün 49. maddesinde belirtilen başvuru süreci ve 52. maddesinde belirtilen AB Komisyonu'nun yapılan başvuruyu inceleme süreci bu durumlarda uygulanmaz.

İlgili durumlarda şartnamede istenen değişiklikler üye ülkenin yetkili kurumları tarafından AB Komisyonu'na nedenleri ile birlikte olayın meydana geldiği tarihten itibaren iki hafta geçmeden gönderilmelidir. Üye olmayan ülkelerin yapacakları değişiklik başvuruları ya hukuki yararı bulunan gruplar tarafından ya da ilgili ülkenin yetkili kurumları tarafından doğrudan AB Komisyonu'na gönderilir. Üye ülkeler şartnamede yapılan geçici değişikliği yayımlamak zorundadırlar. Üye ülkenin yetkili kurumları şartnamede geçici olarak yapmış oldukları değişiklikle ilgili yaptıkları yayının referansını AB Komisyonu'na göndermelidirler. Üye olmayan ülkelerin yetkili makamları veya hukuki yararı olan gruplar ürünün şartnamesi ile ilgili onaylanan geçici değişikliği AB Komisyonu'na göndermelidirler. AB üyesi olan ve olmayan tüm ülkeler ve AB Komisyonu arasında yapacakları geçici değişiklik ile ilgili tüm haberleşmelerde AB Komisyonu'na sağlık, bitki sağlığı ile ilgili önlemlerin kanıtları ve doğal afetler veya kötü hava koşullarını belirten yasaların kopyalarını eklemelidir. Komisyon yapılan geçici değişikliği kamuya açıklar.

V. ÜRÜNÜN ŞARTNAMESİ İLE İLGİLİ AVRUPA BİRLİĞİ ADALET DİVANİ KARARLARI

Şartnamelerin içeriği ve şartnamede ürünle ilgili bulunan özelliklerin Birlik içinde malların serbest dolaşım ilkesine aykırı olup olmadığı Adalet Divanı kararlarında tartışılmıştır. Konuyla ilgili bazı kararlar öne çıkmaktadır.

A. Grana Padano Peyniri Kararı

Bu kararlardan ilki Grana Padano Peyniri kararıdır³⁰. İtalya ile Fransa 1964 yılında ikili anlaşma imzalayarak karşılıklı olarak kendi ülkelerinde korunmakta olan menşe adlarını ve coğrafi işaretleri kendi ülkelerinde koruyacaklarını taahhüt etmişlerdir. Bu ürünlerin arasında Grana Padano Peyniri de bulunmaktadır. Sözleşmenin imzalandığı tarihte Grana Padano Peyniri rendelenmiş peynir statüsünde bulunmamaktaydı. 1991 İtalyan Kanunlarında yapılan değişiklikle Grana Padano Peyniri rendelenmiş peynir statüsüne getirilerek peynirin üretildiği bölgede rendelenmesini şart kılmıştır³¹.

Grana Padano Peyniri 21 Haziran 1996 tarihinde yürürlükte olan 2081/92 sayılı AB Tüzüğü'ne³² istinaden sicile menşe adı olarak tescil edilmiştir³³.

Fransa'da ikamet eden Ravil Firması 1990 tarihinden itibaren İtalya'dan Grana Padano Peynirini ithal etmekte ve peyniri Fransa'da rendeleyerek 'Grana Padano râpé frais' adı altında satmaktadır. 1996 yılında Grana Padano Peyniri'nin üreticisi olan Biraghi Firması ile Bellon Firması, Ravil Firmasına dava açarak peynirin üretildiği bölgede rendelenmediğini iddia ederek uğradıkları zararın tazmin edilmesini istemişlerdir. Davada Ravil Firması'nın faaliyetinin haksız olduğunu ispatlamak için İtalya ve Fransa arasında yürürlükte olan ikili anlaşmayı ve 1991'de yürürlüğe giren Grana Padano Peyniri'nin üretildiği bölgede rendelenip paketlenmesini düzenleyen İtalyan Kanunu'nu göstermişlerdir.

³⁰ C-469/00, Ravil Sarl v Bellon Import Sarl and Biraghi SpA, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62000J0469:EN:HTML>, (12.03.2016).

³¹ O'Connor, Bernard/Kireeva, Irina: "Overview of The EC Case Law Protecting Geographical Indications, The Slicing of Parma Ham and The Grating of Grana Padano Cheese", European Intellectual Property Review, Volume 26, No 7, 2004, s. 313-314.

³² Council Regulation (EEC) No 2081/92 of 14 July 1992 on the Protection of Geographical Indications and Designations of Origin for Agricultural Products and Foodstuffs, OJ L 208, 24 July 1992.

³³ Commission Regulation (EC) No 1107/96 of 12 June 1996 on the Registration of Geographical Indications and Designations of Origin Under the Procedure Laid Down in Article 17 of Council Regulation (EEC) No 2081/92 No L 148/1, 21.06.1996.

Marsilya Ticaret Mahkemesi 5 Kasım 1997 tarihinde Ravil Firması'nın aleyhine karar vermiştir. Ravil Firması karara itiraz etmiştir. Temyiz mahkemesi davayı ön karar için Avrupa Birliği Adalet Divanı'na (ABAD) göndererek İtalyan Kanunları'nın Grana Padano Peyniri'nin üretildiği bölgede rendelenmesini şart koşmasının Avrupa Topluluğu (AT) Andlaşması'nın 29. maddesine aykırı olup olmadığını sormuştur.

Adalet Divanı verdiği kararda Grana Padano Peyniri'nin üretildiği bölgede rendelenmesinin miktar kısıtlaması ve eş etkili önlem olduğunu belirterek AT Andlaşma'nın 29. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Ancak Grana Padano Peyniri'nin üretildiği bölgede rendelenmemesinin ürünün kalitesini ve ününü etkileyeceğini gerekçesiyle Grana Padano Peyniri'nin üretildiği bölgede rendelenmesini AT Andlaşması'nın 30. maddesine uygun bularak İtalya'nın Grana Padano Peyniri'nin üretildiği bölgede rendelenmesini istemesini Avrupa Birliği Hukuku'na uygun bulmuştur³⁴.

B. Parma Jambonu Kararı

Adalet Divanı'nın konuyla ilgili diğer önemli kararlarından biri ise Parma Jambonu kararıdır³⁵. Davaya konu olan olayda İngiliz Asda Firması, İngiltere'de Hygrade Foods Firması tarafından İtalya'dan ithal edilen Parma Jambonu'nu satmaktaydı. 21 Haziran 1996 tarihinde Prosciutto di Parma yani Parma Jambonu menşe adı olarak Avrupa Birliği Siciline tescil edilmiştir.

Jambon, Hygrade Firması tarafından dilimlenip paketlenmekteydi. Asda Firması, Hygrade Firması tarafından dilimlenip paketlenen jambonları

³⁴ **Tuyet**, Nguyen Thi: A Study of Legal Protection of Geographical Indications in the European Community and in Vietnam, Master of European Affairs Programme, Faculty of Law, University of Lund, Spring 2007, s. 35, <http://www.lu.se/o.o.i.s?id=19464&postid=1555155>, (16.04.2016); **O'Connor**, Bernard: The Law of Geographical Indications, Cameron May Publishing, 2004, s. 134; **Knaak**, Roland: "Geographical Indications and Their Relationship with Trade Marks in EU Law", International Review of Intellectual Property and Competition Law, Volume 46, Issue 7, 2015, s. 851.

³⁵ C-108/01, Consorzio del Prosciutto di Parma and Salumificio S. Rita SpA v Asda Stores Ltd and Hygrade Foods Ltd, <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48307&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1140769>, (10.03.2016).

‘Asda-İtalya’dan Bir Tat-Parma Jambonu-Gerçek İtalyan Parma Jambonu’ etiketiyle İngiltere’de satılmaktaydı. Jambonların arka paketinde jambonların Asda Firması tarafında İngiltere’de paketlenmiş olduğu ifadesi yer almaktaydı. Parma Jambonu’nun şartnamesinde jambonların Parma İtalya’da dilimlenip paketlenmesi ifadesi yer aldığından Kasım 1997 tarihinde İtalyan Consorzio (Parma Jambonu Üreticileri Birliği), İngiltere’de Asda ve Hygrade Firmaları’na ürünün şartnamesine uymadıkları gerekçesi ile dava açmıştır. Consorzio’nun açtığı dava Yüksek Mahkemede reddedilmiştir. Consorzio bu kararı temyiz etmiştir. Temyiz Mahkemesi davayı reddetmiştir. Consorzio, Temyiz Mahkemesi’nin verdiği kararı Lordlar Kamarasına temyize götürmüştür. Lordlar Kamarası ise davanın sonucunun 2081/92 sayılı³⁶ ve 1107/96 sayılı³⁷ Tüzük’lerin yorumlanmasıyla karara bağlanacağını belirterek davayı ön karar için ABAD’a göndermiştir. Lordlar Kamarası davada 2081/92 sayılı ve 1107/96 sayılı Tüzük’lerin ve Parma Jambonu’nun şartnamesinin üye ülke mahkemelerinde dava edilip edilemeyeceği sorusuna ABAD’nın cevap vermesini istenmiştir. Prosciutto di Parma’nın şartnamesinde ürünün üretildiği bölgede dilimlenmesi ve paketlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Divanda şartnamede belirtilen bu şartın miktar kısıtlaması ve eş etkili önlem olup olmadığı tartışılmıştır³⁸.

³⁶ EC Council Regulation 2081/92 of 14.07.1992 on the Protection of Geographical Indications and Designations of Origin for Agricultural Products and Foodstuffs-Official Journal of the European Communities (OJ.), L 208, 24.07.1992.

³⁷ Commission Regulation (EC) No 1107/96 of 12 June 1996 on the Registration of Geographical Indications and Designations of Origin Under the Procedure Laid Down in Article 17 of Council Regulation (EEC) No 2081/92 No L 148/1, 21.06.1996.

³⁸ **Seal**, Britton: “Consorzio del Prosciutto di Parma & Salumificio S. Rita SpA. V. Asda Stores Ltd. & Hygrade Foods Ltd.: Classic Protectionism –Thin Ham Provides Thick Protection for Member State Domestic Goods at The Expense of The European Common Market”, Tulane Journal of International and Comparative Law, Spring, 2004, s. 546; **Bennett**, Simon/**Thorne**, Clive: “Parma Ham Labelling and Recpackaging”, European Intellectual Property Review, Volume 23, No 12, 2001, s. 592-595; **Evans**, Gail Elizabeth: “The Comparative Advantages of Geographical Indications and Community Trade Marks for the Marketing of Agricultural Products in the European Union”, International Review of Intellectual Property and Competition Law, Volume 41, Issue 6, 2010, s. 665-666.

Davada Birleşik Krallık, Asda ve Hygrade Firmaları Parma Jambonu'nun ürünün üretildiği bölgede dilimlenmesi ve paketlenmesinin ürünün ününe ve kalitesine herhangi bir etkide bulunmadığını belirterek bu işlemlerin ürünün şartnamesinde belirtilen yerlerin dışında da yapılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca Birleşik Krallık, Asda ve Hygrade Firmaları ürünün üretildiği bölgede dilimlenip, paketlenmesi şartının Avrupa Topuluğu Andlaşması'nın 29. maddesine aykırı olduğunu ileri sürerek bu şartın miktar kısıtlaması ve eş etkili önlem olduğunu belirtmiştir. Şartnamede yer alan şartın malların serbest dolaşımı ilkesine aykırı olduğunu belirtmiştir.

İspanya, İtalya, Komisyon, Consorzio ve Salumificio Firmaları ise ürünün üretildiği bölgede dilimlenip paketlenmesinin, ürünün kalitesini ve özelliğini etkilediğini belirterek bu işlemlerin mutlaka ürünün şartnamesinde belirtilen şekilde gerçekleşmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Adalet Divanı ise verdiği kararda ürünün üretildiği bölgede dilimlenip, ambalajlanmasının miktar kısıtlaması ve eş etkili önlem olduğunu belirterek AT Andlaşması'nın 29. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Ancak Parma Jambonu'nun üretildiği bölgede dilimlenip, paketlenmesinin ürünün kalitesini ve ününü etkileyeceği gerekçesiyle, ürünün üretildiği bölgede dilimlenip, ambalajlanmasını AT Andlaşması'nın 30. maddesine uygun bulmuştur³⁹.

C. Melton Mowbray Etli Börek Davası

Melton Mowbray Etli Börek Davasında ürünle ilgili coğrafi alanın ürünün şartnamesinde belirtilen coğrafi alan olduğu belirtilmiştir. Davaya konu olan olayda İngiltere'de Melton Mowbray Etli Börek Üreticileri Derneği, Melton Mowbray Etli Böreğini'nin AB'de korunması için coğrafi

---

³⁹ **Papadopoulos**, Irene: An Economic Analysis of The Welfare Implications of Geographical Indications, Master Thesis, World Trade Institute, September 2003, s. 51; **Blakeney**, Michael: The Protection of Geographical Indications Law and Practice, Elgar Intellectual Property Law and Practice, 2014, s. 85-87; **Mantrov**, Vadim: EU Law on Indications of Geographical Origin Theory and Practice, Springer International Publishing, 2014, s. 167-168; **Hauer**, Christian: "Using the Designation 'Parmesan' for Hard Cheese (Grated Cheese) of Non-Italian Origin", European Food and Feed Law Review, Issue 6, 2008, s. 392.

işaret tescili başvurusunda bulunmuştur. Başvuruda Melton Mowbray Etli Börek Üreticileri Derneği ürünün üretim yerini, şeklini, böreğin içinde kullanılacak malzemelerin çeşidini ve miktarını ürünün şartnamesi için belirlemeleri gerekmekteydi. Şartnamenin hazırlık aşamasında Melton Mowbray Etli Börek Üreticileri Derneği'nin ürünün kaynaklandığı coğrafi bölge için belirlediği sınırlara ilgili sınır dışında kalan birçok üretici itiraz etmiştir. Ürünün şartnamesinde belirtilen coğrafi alanın dışında kalan üreticiler yapmış oldukları itirazlarda Melton Mowbray Etli Böreği'nin nesillerdir ürettiklerini belirtmişlerdir. Yapılan itirazlar sonucu Melton Mowbray Etli Börek Üreticileri Derneği ürünün şartnamesinde önceden belirttiği ürünün üretildiği bölgenin sınırlarında değişiklik yapmıştır. İngiltere'de menşe adları ve coğrafi işaret tescil başvurularını değerlendirip AB Komisyonu'na iletmek ile görevli olan İngiliz Çevre, Gıda, Kırsal Kalkınma Kurumu ile Melton Mowbray Etli Börek Üreticileri ve şartnameye itiraz eden Northern Foods Şirketi arasında görüşmeler yapılmıştır ve Şubat 2004 tarihinde İngiliz Çevre, Gıda, Kırsal Kalkınma Kurumu yapılan başvuruyu AB Komisyonu'na göndermiştir⁴⁰.

AB Komisyonu'na yapılan başvuruya Northern Foods Şirketi itiraz etmiştir. Yapmış oldukları itirazda Melton Mowbray Etli Böreği Üreticileri Derneği'nin 2081/92 sayılı Gıda Maddeleri ve Tarım Ürünleri Üzerindeki Menşe Adları ile Coğrafi İşaretlerin Korunması ile ilgili Avrupa Birliği Tüzüğü'nün⁴¹ şartname ile ilgili olan 4. maddesini ihlal ettiklerini İngiliz Çevre, Gıda, Kırsal Kalkınma Kurumu bu durumu dikkate almadan yapılan başvuruyu AB Komisyonu'na ilettiklerini gerekçe göstermişlerdir. Melton Mowbray Etli Böreği'nin üretim yerinin tescil başvurusunda belirtilen coğrafi yer olmadığını, Melton Mowbray Etli Böreği'nin üretim yerinin belirtilen coğrafi alanın dışında yapıldığını, Melton Mowbray Etli Böreği'nin standart bir tarifinin olmadığını ve jenerik bir ad olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan itirazlar sonucu İngiliz Çevre, Gıda, Kırsal Kalkınma Kurumu'nun

⁴⁰ **Rippon**, Matthew J.: "Traditional Foods, Territorial Boundaries and the TRIPS Agreement", The Journal of World Intellectual Property, Volume 16, No 5-6, 2013, s. 281.

⁴¹ EC Council Regulation 2081/92 of 14.07.1992 on the Protection of Geographical Indications and Designations of Origin for Agricultural Products and Foodstuffs-Official Journal of the European Communities (OJ.), L 208, 24.07.1992.

AB Komisyonu'na yapmış oldukları başvuruyu askıya almasını talep etmişlerdir⁴². Şubat 2005 tarihinde İngiliz Çevre, Gıda, Kırsal Kalkınma Kurumu, Northern Foods Şirketi'nin kaygılarını giderdiklerini belirterek başvuruyu tekrardan AB Komisyonu'na göndermiştir. Northern Foods yapılan başvuruya tekrardan itiraz ederek İngiliz Yüksek İdare Mahkeme'sinde dava açmıştır.

Yapmış oldukları itirazda ürünün üretim yerinin yani ürünün coğrafi alanının, ürünün adını aldığı Melton Mowbray Bölgesi olduğunu iddia etmişlerdir. Yapılan itiraza karşılık olarak İngiliz Yüksek İdare Mahkeme'si 21 Aralık 2005 tarihinde vermiş olduğu kararda ürünün coğrafi alanının, ürünün coğrafi kökeni teriminden daha geniş ve kapsamlı bir tanıma sahip olduğunu belirtmiştir. Daha önce yapılan başvurularda örneğin 'Parma Jambonu' ve 'Bayonne Jambonu' ürünlerinin şartnamelerinde ürünlerin üretim yerlerinin, ürünlerin adını aldığı coğrafi alanlarından daha geniş bölgeler olduğunu belirtmiştir. Mahkeme verdiği kararda ürünün üretimi, işlenmesi ve hazırlanması işlemlerine ilişkin olarak tescilli isimde belirtilen 'belirgin yer' kıstasının değil, şartnamede 'belirtilen coğrafi alan' kıstasının temel alınması gerektiğini belirtmiştir⁴³.

Northern Foods Firması İngiliz Yüksek İdare Mahkeme'sinin vermiş olduğu kararı temyiz etmiştir. Temyiz Mahkemesi de davayı Mart 2006'da ABAD'na göndermiştir. Temyiz Mahkemesi ABAD'dan şartnamede 'belirtilen coğrafi alan' kıstasını belirlerken hangi kriterlerin dikkate alınması gerektiğini açıklamasını istemiştir. Kasım 2006 tarihinde Northern Foods

⁴² **Evans**, Gail Elizabeth: "The Strategic Exploitation of Geographical Indications and Community Trade Marks for the Marketing of Agricultural Products in the European Union", The World Intellectual Property Organisation Journal Analysis of Intellectual Property Issues, Volume 1, Issue 2, 2010, s. 164.

⁴³ **Gangjee**, Dev: "Melton Mowbray and The GI Pie In The Sky: Exploring Cartographies of Protection", Intellectual Property Quarterly, 2006, Volume 3, s. 291-300; **Lynd**, Mike: "Porky&Best, PGI's and The Need To Be On The Right Side of The Fence", Trademark World, 2006, Volume 158, s. 12-14; **Mottet**, Erik Thevenod: Siner-GI (Strengthening International Research on Geographical Indications: From Research Foundation to Consistent Policy) Project, Funded By European Union 6th Framework Programme, 'Work Programme 1 Report', Legal and Institutional Issues Related to Geographical Indications, Final Version, October 2006, <http://www.origin-food.org/2005/upload/SIN-WP1-report-131006.pdf>, s. 59-64, (12.05.2016).

Firması yapmış olduğu temyiz başvurusunu geri çektiğinden ABAD şartnamede 'belirtilen coğrafi alan' kıstasını belirlerken hangi kriterlerin dikkate alınması gerektiğini belirleyecek kararı verememiştir⁴⁴.

Melton Mowbray Etili Böreği Avrupa Birliği'nde Haziran 2009 tarihinde coğrafi işaret olarak tescil edilmiştir⁴⁵. AB Komisyonu, Melton Mowbray Böreği'ni ürünün şartnamesinde belirtilen coğrafi alanın dışında üretim yapan üreticilere beş yıllık geçiş süresi tanıyarak, ürünün tescil edildiği 29 Haziran 2009 tarihinden itibaren beş yıl süre içerisinde 'Melton Mowbray Böreği' ismini kullanarak üretim yapmalarına izin vermiştir. Ancak bu üreticilerin belirtilen beş yılın sonunda yani 29 Haziran 2014 tarihinden itibaren bu ismi kullanarak üretim yapamayacaklarını kabul edilmiştir.

SONUÇ

Şartnamede ürünün belirtilen özellikleri ürünün üretim yöntemini ve özelliklerini belirten belge olduğu için ürün menşe adı veya coğrafi işaret olarak tescil edildikten sonra şartname yapılan denetimlerde denetimi gerçekleştirenler tarafından dikkate alınan resmi belge durumuna gelmektedir. Denetim organları tarafından hazırlanan denetim planları ürünlerin şartnameleri dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Bu nedenle ürünün denetimlerinin eksik ve yanlış yapılmaması için başvuru aşamasında hazırlanacak olan şartname çok büyük önem arz etmektedir. Başvuru aşamasında şartname hazırlanırken yapılacak herhangi bir yanlışlık ürünün tescil edilmemesine veya tescil edilse bile yapılan yanlışlık düzeltilmezse ürünü üreten tüm üreticileri ve ürünü tüketen tüketicileri süreç içerisinde olumsuz olarak etkileyecektir.

Şartnamede denetim unsurları açıklayıcı olarak belirtilmelidir. Coğrafi işaretler kaynaklandıkları bölgelerin ekonomik olarak kalkınmasına yardımcı

⁴⁴ C-169/06, 06 Mart 2007 Tarihli Mahkeme Kararı, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=63001&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=181834>, 12.12.2016.

⁴⁵ Commission Regulation (EC) No 556/2009 of 29 June 2009 Entering a Name in the Register of Protected Designations of Origin and Protected Geographical Indications (Melton Mowbray Pork Pie (PGI)), L 168/20, 30.06.2009.

oldukları, kaynaklandıkları bölgenin çevresini ve biyolojik çeşitliliğini korudukları, geleneksel bilgiyi ve kültürel değerleri korudukları için başvuru aşamasında hazırlanan şartnamede ürünün ayırt edici özellikleri objektif kriterlere göre belirlenmelidir. Şartnamede ürünün tanımı, üretim yöntemi ve ayırt edici özellikleri net biçimde ifade edilmeli ve ölçülebilir olmalıdır. Şartnamede ürünün kaynaklandığı coğrafi alanlar net çizilmelidir. Ürünlerin ayırt edici özellikleri belirlenirken özel analizler, ileri teknolojiler kullanılmalıdır. Ürünün şartnamesi hazırlanırken mutlaka ürün ile ilgili uzman kişilerin ve kurumların görüşleri alınmalıdır⁴⁶. Ürünün üretildiği coğrafi alanın sınırları net olarak çizilmeli, ürünü üreten üreticilerin hakları korunmalıdır. Şartname hazırlanırken ürünü üreten üreticiler, ürünün kaynaklandığı bölgede bulunan ilgili kamu kurumları ve konuyla ilgili diğer paydaşlar mutlaka bir araya gelip fikir alışverişinde bulunmalıdır⁴⁷. Sonuçları bu kadar etki yaratabilen şartnameler hazırlanırken yani coğrafi işaret ve menşe adı başvuruları hazırlanırken hak kayıplarının yaşanmaması belirtilen bütün unsurların dikkate alınması gerekmektedir.

Ülkemizde maalesef Türk Patent ve Marka Kurumu'na tescil ettirilen ürünlerin şartnameleri başvuru aşamasında istenen kriterlere göre hazırlanmadığından süreç içerisinde tescil ettirilen ürünlerin denetimleri aşamasında sorunlarla ve belirsizliklerle karşılaşmaktadır. Bu nedenle hem ülkemizde hem de Avrupa Birliği'ne yapılacak olan menşe adı veya coğrafi işaret başvurularında hazırlanacak şartnameler ürünlerin üreticileri ile işbirliği yapılarak uzman kişilerin (ürün ile ilgili çalışan gıda mühendislerinin, antropologların, tarihçilerin, hukukçuların, sosyologların, meteoroloji mühendislerinin, jeologların, coğrafyacıların ve harita mühendislerinin) görüşleri

⁴⁶ **Nemutlu**, Peri Banu/Özgür, Didem: “Yerel Değerleri Korumak ya da Kaptırmak Türkiye’de Coğrafi İşaret Sistemi”, Aydın Barosu Dergisi, Sayı: 9, Mayıs 2016, s. 52.

⁴⁷ United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), Adding Value to Traditional Products of Regional Origin, A Guide to Creating Quality Consortium, Vienna, 2010, https://www.unido.org/fileadmin/user_media/Publications/Pub_free/Adding_value_to_traditional_products_of_regional_origin.pdf, s. 26, (28.06.2016); **Gangjee**, Dev S.: “Proving Provenance? Geographical Indications Certification and its Ambiguities”, World Development, 2015, <http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2015.04.009>, (24.05.2016), s. 8.

alınarak hazırlanması gerekmektedir. Şartnameler hazırlanırken Türk Patent ve Marka Kurumu başvuru yapanlara gerekli desteği mutlaka vermelidir⁴⁸.

Sınai Mülkiyet Kanununda⁴⁹ coğrafi işaretlerle ilgili bölümde şartnamenin tanımı açıkça yapılmamakla birlikte başvuruda bulunması gereken hususlar ile ilgili kanunun 37. maddesinde “ürünün tanımı, ürünün ve gerekiyorsa hammaddesinin fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve duysal özelliklerini açıklayan teknik bilgi ve belgeler, coğrafi alanın sınırlarını açıkça tanımlayan ve belirleyen bilgi ve belgeler, üretim metoduna ve varsa söz konusu ürüne özelliğini veren yerel üretim teknikleri ile usul ve adetlere ilişkin bilgi ve belgeler, coğrafi işaret tanımı kapsamında coğrafi işaret tesciline konu olan ürünün niteliğinin, ününün ve diğer özelliklerinin söz konusu coğrafi alan ile bağlantısını kanıtlayan bilgi ve belgeler, ürünün söz konusu coğrafi alandaki tarihsel geçmişine ilişkin bilgi ve belgeler, coğrafi işaretin kullanım biçimi ve varsa etiketleme ve ambalajlama usullerini açıklayan bilgiler” şeklinde açıklamalar bulunmaktadır. Oysa Sınai Mülkiyet Kanunda şartnamenin tanımı açıkça yapılsaydı kanun AB Mevzuatı ile daha uyumlu olurdu. Sınai Mülkiyet Kanununun 42. maddesinde “Tescil edilen coğrafi işaretin veya geleneksel ürün adının tescile konu olan özelliklerinde değişiklik olması halinde değişiklik talebi, ücretinin ödenmesi şartıyla menfaati bulunanlar tarafından yapılabilir.” Önceki 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de⁵⁰ böyle bir hüküm bulunmamaktaydı. Yeni kanun ile birlikte böyle bir değişikliğe gidilecek olması olumlu bir düzenlemedir.

⁴⁸ Birleşik Krallıkta Coğrafi İşaretler ve Geleneksel Özellikli Ürünlerle ilgili Birleşik Krallığın Yetkili Kurumu Olan Çevre, Gıda ve Kırsal İşler Departmanı başvuru aşamasında üreticilere şartnamelerinin hazırlık aşamasında kendilerine destek vermektedir. “Birleşik Krallıkta Geleneksel Özellikli Ürünlerin Korunması ile İlgili Görüşme” 09.06.2016 tarihinde Coğrafi İşaretler ve Geleneksel Özellikli Ürünlerle ilgili Birleşik Krallığın Yetkili Kurumu Olan Çevre, Gıda ve Kırsal İşler Departmanı’nda Konuyla İlgili Yetkili Funda Lancaster ile Yapılan Görüşme. Görüşme “Türkiye’de Geleneksel Özellikli Ürünlerin Korunması” Projesi için Newton-Kâtip Çelebi Araştırmacı Bağlantıları Akademik Ziyaret Desteği kapsamında verilen destek ile gerçekleştirilmiştir.

⁴⁹ RG. 10.01.2017, S. 29944.

⁵⁰ RG. 27.06.1995, S. 22326.

KAYNAKÇA

- Babcock**, Bruce A./**Clemens**, Roxanne: Geographical Indications and Property Rights: Protecting Value- Added Agricultural Products, MATRIC (Iowa State University Midwest Agribusiness Trade Research and Information Center) Briefing Paper, 04-MBP 7, May 2004, <http://www.card.iastate.edu/publications/DBS/pdffiles/04mbp7.pdf>, (06.04.2016).
- Barham**, Elizabeth: “Translating Terroir: The Global Challenge of French AOC Labeling”, 19 Journal of Rural Studies, 2003, s. 127-138.
- Barham**, Elizabeth: “‘Translating Terroir’ Revisited: the Global Challenge of French AOC Labeling”, Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications, Edited by Dev.S. Gangjee, Edward Elgar Publishing Limited, 2016, s. 46-71.
- Barjolle**, Dominique/**Sylvander**, Bertil: Protected Designations of Origin and Protected Geographical Indications in Europe: Regulation or Policy? Recommendations, European Commission, PDO and PGI Products: Market, Supply Chains and Institutions’, Final Report, June 2000, <http://www.origin-food.org/pdf/pdo-pgi.pdf>, (02.02.2016).
- Beletti**, Giovanni/**Marescotti**, Andrea: “Origin Products, Geographical Indications and Rural Development”, Labels of Origin for Food Local Development, Global Recognition, Edited by Elizabeth Barham, Bertil Sylvander, CABI, 2011, s. 75-91.
- Bennett**, Simon/**Thorne**, Clive: “Parma Ham Labelling and Recpackaging”, European Intellectual Property Review, Volume 23, No 12, 2001, s. 592-595.
- Berard**, Laurence: “Terroir and the Sense of Place”, Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications, Edited by Dev. S. Gangjee, Edward Elgar Publishing Limited, 2016, s. 72-91.
- Blakeney**, Michael: The Protection of Geographical Indications Law and Practice, Elgar Intellectual Property Law and Practice, 2014.
- Boidron**, Bruno: The Little Book of Bordeaux Wines, Flammarion, 2001.

- Broude**, Tomer: “Taking Trade and Culture Seriously: Geographical Indications and Cultural Protection in WTO Law”, University of Pennsylvania Journal of International Economic Law, Volume 26, Issue 4, 2005, s. 623-692.
- Brown**, Vanessa L.; The Frech Wine Industry in Crisis: Is It A Case of Intellectual Property Righths Gone Too Far?, <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/1434199>, (12.12.2015).
- Carey**, Victoria/**Archer**, Eber: Natural Terroir Units: What are They? How Can They Help The Wine Farmer?, <http://www.wynboer.co.za/recentarticles/0202terroir.php3>, (12.02.2016).
- Chever**, Tanguy/**Renault**, Cristian/**Renault**, Severine/**Romieu**, Violaine: Value of Production of Agricultural Products and Foodstuffs, Wines, Aromatised Wines and Spirits Protected by a Geographical Indication (GI), Final Report, 2012, http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/2012/value-gi/final-report_en.pdf, (08.02.2016).
- Echols**, A., Marsha: Geographical Indications for Food Products International Legal and Regulatory Perspectives, Kluwer Law International, 2008.
- Evans**, Gail Elizabeth: “The Comparative Advantages of Geographical Indications and Community Trade Marks for the Marketing of Agricultural Products in the European Union”, International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2010, Volume 41, Issue 6, s. 645-674.
- Evans**, Gail Elizabeth: “The Strategic Exploitation of Geographical Indications and Community Trade Marks for the Marketing of Agricultural Products in the European Union”, The World Intellectual Property Organisation Journal Analysis of Intellectual Property Issues, Volume1, Issue 2, 2010, s. 159-179.
- Evans**, Gail Elizabeth: “The Simplification of European Legislation for the Protection of Geographical Indications: the Proposed Regulation on Agricultural Product Quality Schemes”, European Intellectual Property Review, Volume 34, Issue 11, 2012, s. 770-786.

- Fay, Frank:** EU System for Geographical Indications for Agricultural Products and Foodstuffs, Worldwide Symposium on Geographical Indications Jointly Organized by the World Intellectual Property Organization and the Patent Office of the Republic of Bulgaria, 2009, http://www.wipo.int/edocs/mdocs/geoind/en/wipo_geo_sof_09/wipo_geo_sof_09_www_124276.pdf, (15.05.2016).
- Gangjee, Dev:** “Melton Mowbray and The GI Pie In The Sky: Exploring Cartographies of Protection”, Intellectual Property Quarterly, Volume 3, 2006, s. 291-309.
- Gangjee, Dev:** Relocating the Law of Geographical Indications, Cambridge University Press, 2012.
- Gangjee, Dev S.:** “Proving Provenance? Geographical Indications Certification and its Ambiguities”, World Development, 2015, <http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2015.04.009>, (24.05.2016), s. 1-13.
- Gergaud, Olivier/Ginsburg, Victor:** “Natural Endowments, Production Technologies and the Quality of Wines in Bordeaux. Does Terroir Matter?”, The Economic Journal, Volume 118, Issue 529, June 2008, s. 142-157.
- Gragani, Matteo:** “The EU Regulation 1151/2012 on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs”, European Food and Feed Law Review, Issue 6, 2013, s. 376-385.
- Hauer, Christian:** “Using the Designation ‘Parmesan’ for Hard Cheese (Grated Cheese) of Non-Italian Origin”, European Food and Feed Law Review, Issue 6, 2008, s. 387-393.
- Hughes, Justin:** “Champagne, Feta, and Bourbon: The Spirited Debate Over Geographical Indications”, Cardozo Legal Studies Research Paper No. 168, Hastings Law Journal, Volume 58, No. 2, 2006-2007, s. 299-386.
- Jones, Gregory V./White, Michael A./Cooper, Owen R./Storchmann, Karl:** “Climate Change and Global Wine Quality”, Climatic Change, Volume 73, Number 3, December 2005, s. 319-343.

- Knaak**, Roland: “Geographical Indications and Their Relationship with Trade Marks in EU Law”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, Volume 46, Issue 7, 2015, s. 843-867.
- Lynd**, Mike: “Porky&Best, PGI’s and The Need To Be On The Right Side of The Fence”, *Trademark World*, Volume 158, 2006, s. 12-14.
- Mantrov**, Vadim: *EU Law on Indications of Geographical Origin Theory and Practice*, Springer International Publishing, 2014.
- Mottet**, Erik Thevenod; Siner-GI (Strengthening International Research on Geographical Indications: From Research Foundation to Consistent Policy) Project, Funded By European Union 6th Framework Programme, Work Programme 1 Report, Legal and Institutional Issues Related To Geographical Indications, Final Version, October 2006, <http://www.origin-food.org/2005/upload/SIN-WP1-report-131006.pdf>, (12.05.2016).
- Moretti**, Giancarlo: “The Registration of Geographical Indications for Non-Agricultural Products in France and Its Impact on Proposed EU Legislation”, *European Intellectual Property Review*, Volume 38, Issue 1, 2016, s. 686-696.
- Nemutlu**, Peri Banu/Özgür, Didem: “Yerel Değerleri Korumak ya da Kaptırmak Türkiye’de Coğrafi İşaret Sistemi”, *Aydın Barosu Dergisi*, Sayı: 9, Mayıs 2016, s. 49-52.
- O’Connor**, Bernard/Kireeva, Irina: “Overview of The EC Case Law Protecting Geographical Indications, The Slicing of Parma Ham and The Grating of Grana Padano Cheese”, *European Intellectual Property Review*, Volume 26, No 7, 2004, s. 312-317.
- O’Connor**, Bernard: *The Law of Geographical Indications*, Cameron May Publishing, 2004.
- Özgür**, Didem: *Coğrafi İşaretlerin Korunması: Avrupa Birliği’ndeki Hukuki Çerçeve ve Türkiye Uygulaması*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, Avrupa Çalışmaları Programı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2011.

- Papadopoulos**, Irene: An Economic Analysis of The Welfare Implications of Geographical Indications, Master Thesis, World Trade Institute, September 2003.
- Pessey**, Christian: The Little Book of Champagne, Flammarion, 2002.
- Profeta**, Adriano/**Balling**, Richard/**Schoene**, Volker/**Wirsig**, Alexander: “The Protection of Origins for Agricultural Products and Foods in Europe: Status Quo, Problems and Policy Recommendations For The Green Book”, The Journal of World Intellectual Property, Volume 12, Issue 6, 2009, s. 622-648.
- Rippon**, Matthew J.: Indications of Geography? Constructions of Place, Boundaries, and Authenticity in the UK Protected Food Names System, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Coğrafya Bölümü, Queen Mary University of London, 2013.
- Rippon**, Matthew J.: “Traditional Foods, Territorial Boundaries and the TRIPS Agreement”, The Journal of World Intellectual Property, Volume 16, No 5-6, 2013, s. 262-301.
- Rippon**, Matthew J.: “What is the Geography of Geographical Indications? Place, Production Methods and Protected Food Names”, Royal Geographical Society, Volume 46, Issue 2, 2014, s. 154-162.
- Robinson**, Jancis: The Oxford Companion to Wine, Second Edition, Oxford University Press, 1999.
- Rovamo**, Oskari: Monopolising Names? The Protection of Geographical Indications in the European Community, Helsinki University Faculty of Law Department of Public Law, Project: Globalisation, International Law and IPR, Helsinki, Finlandiya, 2006 <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/oik/julki/pg/rovamo/>, (12.05.2016).
- Seal**, Britton: “Consorzio del Prosciutto di Parma & Salumificio S. Rita SpA. V. Asda Stores Ltd. & Hygrade Foods Ltd.: Classic Protectionism – Thin Ham Provides Thick Protection for Member State Domestic Goods at The Expense of The European Common Market”, Tulane Journal of International and Comparative Law, Spring, 2004, s. 545-565.

Trubek, Amy/**Guy**, Kolleen M./**Bowen**, Sarah: “Terroir: A French Conversation with a Transnational Future”, Contemporary French and Francophone Studies, Volume 14, No. 2, 2010, s. 139-148.

Tuyet, Thi Nguyen: A Study of Legal Protection of Geographical Indications in The European Community and in Vietnam, Master of European Affairs Programme, Faculty of Law, University of Lund, Spring 2007, <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1555155&fileId=1563565>, (16.04.2016).

United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), Adding Value to Traditional Products of Regional Origin, A Guide to Creating Quality Consortium, Vienna, 2010, https://www.unido.org/fileadmin/user_media/Publications/Pub_free/Adding_value_to_traditional_products_of_regional_origin.pdf, (28.06.2016).

World Intellectual Property Organisation (WIPO) Geographical Indications, SCT/10/4, Standing Committee on the Law of Trademarks, Industrial Designs and Geographical Indications, Tenth Session, Geneva, April 28-May 02, 2003, http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_10/sct_10_4.pdf, (15.05.2016).

